

Οι στάσεις των Ελληνοκύπριων γονέων ως προς τη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Greek - Cypriot parents and intercultural education

Αντρία Λοΐζου, Υποψήφια Διδάκτωρ, Antria_loizou@hotmail.com

Antria Loizou, PhD Candidate, Antria_loizou@hotmail.com

Abstract: The cultural diversity that characterizes most of the classrooms in Cyprus in recent years makes the need to implement intercultural education in its schools. The reason for the creation of this research was the observations within the school units of the native students who develop and manifest - most of the time - an unprecedented and carefree racist behavior towards their foreign classmates. In order to identify the reason and the cause of these racist behaviors, the present research focused in the first phase on the family environment of the native student. An attempt was made to investigate the views of Greek Cypriot parents regarding the co-education of indigenous children with foreign classmates. To what extent and to what extent do Greek Cypriot parents accept or reject intercultural education in kindergarten? The research involved 482 Greek Cypriot parents whose children were studying with foreign children in the public kindergartens of free Cyprus. The data collection was done through the issuance of questionnaires. The findings of the research prove that Greek Cypriot parents are wary of co-education, closing light to accept.

Keywords: intercultural education, Greek Cypriot parents, kindergarten

Περίληψη: Η πολιτισμική ποικιλομορφία η οποία χαρακτηρίζει τις πλείστες σχολικές αίθουσες της Κύπρου τα τελευταία χρόνια κάνει επιτακτική την ανάγκη να εφαρμοστεί η διαπολιτισμική εκπαίδευση στα σχολεία της. Αφορμή για την δημιουργία της συγκεκριμένης έρευνας αποτέλεσαν οι παρατηρήσεις εντός των σχολικών μονάδων των γηγενών μαθητών οι οποίοι αναπτύσσουν και εκδηλώνουν –τις πλείστες φορές- μια πρωτοφανή και αψυχολόγητη ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι στους αλλοδαπούς συμμαθητές τους. Προκειμένου να εντοπιστεί ο λόγος και η αφορμή αυτών των ρατσιστικών συμπεριφορών, η παρούσα έρευνα επικεντρώθηκε σε πρώτη φάση στο οικογενειακό περιβάλλον του γηγενή μαθητή. Επιχειρήθηκε να διερευνηθούν οι απόψεις των Ελληνοκύπριων γονέων σχετικά με την συνεκπαίδευση των γηγενών παιδιών με αλλοδαπούς συμμαθητές. Κατά πόσο και σε ποιο βαθμό οι Ελληνοκύπριοι γονείς αποδέχονται ή απορρίπτουν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση στο νηπιαγωγείο. Στην έρευνα συμμετείχαν 482 Ελληνοκύπριοι γονείς των οποίων τα παιδιά τους φοιτούσαν με αλλοδαπά παιδιά, στα δημόσια νηπιαγωγεία της ελεύθερης Κύπρου. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσα από την χορήγηση ερωτηματολογίων. Τα ευρήματα της έρευνας αποδεικνύουν πως οι Ελληνοκύπριοι γονείς είναι επιφυλακτικοί προς την συνεκπαίδευση, κλείνοντας ελαφρώς προς αποδοχή.

Λέξεις Κλειδιά: διαπολιτισμική εκπαίδευση, Ελληνοκύπριοι γονείς,, νηπιαγωγείο

1. Εισαγωγή

Οι πολλαπλές μετακινήσεις διάφορων πληθυσμιακών ομάδων σε όλα σχεδόν τα σημεία της γης, μετατρέπει τις πλείστες χώρες αυτόματα πολυπολιτισμικές. Η Κύπρος δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση. Όλο και περισσότεροι αλλοδαποί έρχονται στο νησί αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον.

Μέσα από σχετικές έρευνες αποδεικνύεται πως τα αυξημένα ποσοστά μετανάστευσης μετατρέπουν ένα μεγάλο ποσοστό του τοπικού πληθυσμού σε ξеноφοβικούς οι οποίοι αναπτύσσουν ρατσιστικές συμπεριφορές (Trimikliniotis & Demetriou 2007) .

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες αναφορές γίνονται σχετικά με περιστατικά βίας – λεκτικής ή σωματικής- μεταξύ γηγενών μαθητών και των αλλοδαπών συμμαθητών τους. Με πιο πρόσφατο περιστατικό –το οποίο πήρε δημόσια έκταση- να διαδραματίζετε στις 28 Σεπτεμβρίου 2021, ανάμεσα σε δεκαοκτάχρονους Κύπριους μαθητές και ένα δεκαεξάχρονο Σύρο μαθητή στην επαρχία Πάφου. Το κύριο θέμα στις ειδήσεις ήταν ο άγριος ξυλοδαρμός Σύρου μαθητή για αδιευκρίνιστους λόγους.

Τις πλείστες των περιπτώσεων οι γηγενείς μαθητές προβαίνουν σε ρατσιστικές συμπεριφορές εις βάρος των αλλοδαπών συμμαθητών τους δημιουργώντας εντάσεις και επεισόδια. Αν και τα φαινόμενα του ρατσισμού εντός των σχολικών αιθουσών είναι ένα φαινόμενο το οποίο προβλημάτισε και συνεχίζει να προβληματίζει πολλούς ερευνητές σε παγκόσμιο επίπεδο, εντός κυπριακού εδάφους ακόμη δεν έχει προσεγγιστεί όπως θα έπρεπε αυτό το θέμα (Zembylas & Lesta 2010). Υπάρχει μια επιφυλακτικότητα και ένας αδικαιολόγητος δισταγμός αν και πολλές έρευνες έχουν αποδείξει και συνεχίζουν να αποδεικνύουν πως ο ρατσισμός και οι ρατσιστικές συμπεριφορές υπάρχουν στα κυπριακά σχολεία (Trimikliniotis & Demetriou 2009).

Ο κύριος λόγος που συμβαίνουν αυτά τα επεισόδια είναι η έλλειψη σεβασμού και αποδοχής της διαφορετικότητας (Zhang, 2014). Πολλές φορές επιρρίπτονται ευθύνες στους αλλοδαπούς μαθητές, από τους γηγενείς γονείς, για τις συγκρούσεις οι οποίες προκύπτουν εντός των σχολικών περιβαλλόντων και τους θεωρούν τους μοναδικούς υπαίτιους για την περιθωριοποίηση στην οποία βρίσκονται (Ευαγγέλου και Παλαιολόγου 2007). Υποστηρίζουν επίσης πως οι αλλοδαποί μαθητές υποβιβάζουν το επίπεδο της τάξης, μειώνεται έτσι η επίδοση των γηγενών μαθητών και θεωρούν πως η καταλληλότερη λύση είναι η δημιουργία είτε ειδικών αιθουσών για τους αλλοδαπούς μαθητές, είτε η μεταφορά τους σε ειδικά σχολεία μέσα από τα οποία θα τους προσφέρεται ειδική διαμορφωμένη εκπαίδευση στηριζόμενη στις ανάγκες τους (Ανδρούσου, Ασκούνη, Λιοναράκη, Μάγος, 2001).

Δεδομένου του γεγονότος πως η οικογένεια είναι ο πρώτος παιδαγωγός του παιδιού, αντιλαμβανόμαστε πως το παιδί, ακόμη και στο νηπιαγωγείο, φέρει μαζί του τις αξίες, τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις τις οποίες έχει υιοθετήσει ή δημιουργήσει μέσα από την αλληλεπίδραση του με το οικογενειακό του περιβάλλον (Φραγκουδάκη, 2001).

Μέσα από το συγκεκριμένο άρθρο θα μελετηθούν οι απόψεις και οι αντιλήψεις των Ελληνοκύπριων γονέων των οποίων τα παιδιά τους συμφοιτούν με αλλοδαπούς συμμαθητές σε δημόσια νηπιαγωγεία της ελεύθερης Κύπρου. Οι στάσεις των γονέων θεωρείται πως επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο που τα γηγενή παιδιά συμπεριφέρονται στους αλλοδαπούς συμμαθητές.

2. Αποσαφήνιση σημαντικών εννοιών

2.1 Πολιτισμός

Το 1982, η UNESCO, στην Παγκόσμια Σύσκεψη Πολιτιστικής Πολιτικής, έδωσε τον εξής ορισμό για την έννοια πολιτισμό: «Ο πολιτισμός αποτελείται από ένα ολόκληρο σύμπλεγμα πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν την κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα. Δεν περιλαμβάνει μόνο τις τέχνες και τα γράμματα αλλά και τρόπους ζωής, τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, συστήματα αξιών, παραδόσεις και πεποιθήσεις».

2.2 Πολυπολιτισμικότητα- Διαπολιτισμικότητα

Πολύ συχνά αυτές οι δύο έννοιες συγχέονται, προκαλώντας στους αναγνώστες της σύγχυση πως πρόκειται για δύο ίδιες έννοιες οι οποίες προσδίδουν το ίδιο νόημα και σημασία. Εντούτοις πρόκειται για δυο πολύ διαφορετικές έννοιες.

Η «πολυπολιτισμικότητα χρησιμοποιείται για την περιγραφή των παιδαγωγικών, πολιτικών και κοινωνικών αντιλήψεων, στόχων και προγραμμάτων», επιπρόσθετα μια κοινωνία μπορεί να θεωρείται πολυπολιτισμική «εφόσον περιλαμβάνει στους κόλπους της περισσότερες από μια πολιτισμικές κοινότητες, που θέλουν να επιβιώσουν» (Auernheimer, 1996).

Σύμφωνα με τον Δαμανάκη (2007), χρησιμοποιώντας τον όρο της διαπολιτισμικότητας αναφερόμαστε στην «ισότιμη συνάντηση, αλληλεπίδραση, επικοινωνία και αλληλοεμπλουτισμό φορέων διαφορετικών πολιτισμών».

Το 1997, η Ευρωπαϊκή Ένωση σημειώνει πως χρησιμοποιώντας την έννοια «πολυπολιτισμικός» γίνεται απλά μια διαπίστωση πως πολλοί πολιτισμοί συνυπάρχουν στο ίδιο χώρο, ενώ χρησιμοποιώντας την έννοια «διαπολιτισμικός» αναφέρεται στην αλληλεπίδραση αυτών των πολιτισμών.

Στην συγκεκριμένη εργασία υιοθετείται ο όρος της διαπολιτισμικότητας.

2.3 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ως έννοια πρωτοεμφανίστηκε στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1960 ως τρόπος αντιμετώπισης των υψηλών ποσοστών σχολικής αποτυχίας όπου παρουσίαζαν τα

παιδιά των μεταναστευτικών και των μειονοτικών ομάδων (Ανδρούσου, 2000).

Πολλοί ερευνητές ασχολήθηκαν με το «φαινόμενο» της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και προσπάθησαν να δώσουν ένα σαφή ορισμό σχετικά με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση εντούτοις κανένας από τους ορισμούς οι οποίοι έχουν προταθεί δεν χρησιμοποιείτε καθολικά για να προσδιορίσει την διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Ο Γεωργογιάννης (2008) ορίζει την διαπολιτισμική εκπαίδευση ως τον «τρόπο με τον οποίο άτομα ή ομάδες ατόμων διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης διαχειρίζονται την πολιτισμική ετερότητα, δημιουργώντας μια νέα πολιτισμική ταυτότητα μέσω της συνεργασίας και του συγκερασμού χαρακτηριστικών από διαφορετικούς πολιτισμούς». Και αναφέρεται στο εκπαιδευτικό σύστημα «υπό την έννοια των ρυθμίσεων, αλλά και των πραγματικοτήτων (π.χ. υλικοτεχνική υποδομή, ποιότητα εκπαιδευτικών υπηρεσιών) μιας κοινωνίας με αντικείμενο την εκπαίδευση» αλλά και «στη διαδικασία και το αποτέλεσμα της άσκησης της αγωγής μέσα στο σχολείο» (Γκότοβος, 1997).

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση, σύμφωνα με τον Μάρκου (1989) ορίζεται επίσης ως αρχή, ως προσέγγιση και ως κίνημα μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος και της κοινωνίας. Ως αρχή δηλώνει ότι το σχολείο και η κοινωνία πρέπει να διασφαλίζουν σ' όλους τους νέους ίσες ευκαιρίες, ανεξάρτητα από την εθνική, φυλετική, πολιτισμική και κοινωνική τους προέλευση. Ως διαδικασία δηλώνει μια συνεχή και δυναμική αλληλεπίδραση και συνεργασία ανάμεσα σε άτομα διαφορετικών εθνικών και πολιτισμικών κοινωνικών ομάδων με σκοπό τη δημιουργία ανοιχτών κοινωνιών που θα χαρακτηρίζονται από αλληλοκατανόηση, αλληλοαποδοχή ισονομία, και αλληλεγγύη. Ως κίνημα σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί και κοινωνικοί θεσμοί πρέπει να μετασχηματιστούν μέσα από μια διαδικασία συνεχών μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων, ώστε να παρέχονται σ' όλους τα μέσα να εκφραστούν ως ατομικές και συλλογικές προσωπικότητες, να προβάλλουν τις δικές τους πολιτισμικές απαιτήσεις και να έχουν την υποστήριξη του κράτους στην αναζήτηση πολιτισμικής ταυτότητας, ελευθερίας και αυτοεκπλήρωσης.

2.3.1 Στόχοι της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Ο κυριότερος στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι ένας, η δημιουργία ενός κόσμου μέσα στον οποίο θα επικρατεί ο σεβασμός, ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των ανθρώπων οι οποίοι θα έχουν ενεργή συμμετοχή σε ένα δημοκρατικό κράτος.

«Το πρακτικό αποτέλεσμα αυτού του καθολικού οράματος θα είναι μια πιο αλτρουιστική κοινωνία, περισσότερο αλληλέγγυα και περισσότερο αποτελεσματική στην εξάλειψη των αρνητικών αποτελεσμάτων του ατομικισμού, της περιθωριοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Θα αφορά σε μια κοινωνία που θα χαρακτηρίζεται από το υψηλό επίπεδο του κοινωνικού κεφαλαίου, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας. Σε αυτήν την κοινωνία, η δημοκρατία δεν θα αποτελεί μόνο πολιτειακή οργάνωση ή κάποια μορφή διακυβέρνησης, αλλά θα θεωρείται τρόπος ζωής, "μια συνειρμική διαβίωση" βασισμένη στην κοινότητα, την επικοινωνία και την αλληλεξάρτηση» (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2003).

Σύμφωνα με τον Ευαγγέλου (2007), οι στόχοι της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι οι εξής: « α) συνάντηση των πολιτισμών, β) παραμερισμός των εμποδίων που παρεμβάλλονται σε μια τέτοια συνάντηση και γ) δρομολόγηση «πολιτισμικών ανταλλαγών» και «πολιτισμικού εμπλουτισμού».

2.3.2 Οι πέντε διαστάσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Ο Banks (1999), όρισε τις πέντε διαστάσεις οι οποίες διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην αποτελεσματική λειτουργία και απόδοση ενός διαπολιτισμικού σχολικού προγράμματος. Επιγραμματικά οι πέντε διαστάσεις είναι οι εξής: ενσωμάτωση του περιεχομένου, παιδαγωγική ισοτιμία, μείωση της προκατάληψης, διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης, δημιουργία μιας σχολικής κουλτούρας και σχολικής δομήσενδυνάμωσης .

2.4 Παιδί και «αχρωματοψία»

Για πολλά χρόνια υπήρχε η αντίληψη πως τα παιδιά δεν μπορούν να εκφράσουν τον ρατσισμό, τις ρατσιστικές συμπεριφορές και προκαταλήψεις εάν δεν το διδαχθούν. Με την πάροδο των χρόνων και μέσα από αρκετές έρευνες που διεξήχθησαν αποδείχθηκε ακριβώς το αντίθετο.

Τα παιδιά από την νηπιακή κιόλας ηλικία είναι σε θέση να αναπτύξουν από μόνα τους φυλετικές προκαταλήψεις και να προβαίνουν σε φυλετικούς διαχωρισμούς, οι οποίοι δεν συνάδουν πάντα με τις απόψεις και τις στάσεις των γονέων τους όσο παράξενο και αν φαίνεται (Hirschfeld, 2008).

2.5 Σχέση γονέα και παιδιού

Οι ενήλικες και συγκεκριμένα οι γονείς του κάθε παιδιού όπως είναι αναμενόμενο, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο ως προς τον τρόπο όπου τα ίδια τα παιδιά αντιλαμβάνονται τόσο τον εαυτό τους όσο και τον κόσμο που τα περιβάλλει. Έτσι λοιπόν η αλληλεπίδραση παιδιού – γονέα θεωρείτε υψίστης σημασίας.

Το περιβάλλον και κυρίως η οικογένεια του παιδιού συνδράμει τόσο στην δημιουργία και στην αναδιαμόρφωση αντιλήψεων και συμπεριφορών όσο και στην κατηγοριοποίηση των ατόμων σύμφωνα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (Patterson, 2006).

Έτσι λοιπόν τα παιδιά ερχόμενα στο σχολείο μεταφέρουν μαζί τους ιδανικά, γνώσεις, αντιλήψεις και απόψεις που έχουν αποκτήσει ενεργητικά μέσα από την αλληλεπίδραση τους με το οικογενειακό τους περιβάλλον και όλα αυτά επηρεάζουν τα παιδιά ως προς τον τρόπο δράσης τους εντός της σχολικής μονάδας (Φραγκουδάκη, 2001).

3. Ερευνητικό μέρος

3.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνήσει τις στάσεις και τις αντιλήψεις των Ελληνοκύπριων γονέων σχετικά με την συνεκπαίδευση των παιδιών τους (νηπιακής ηλικίας) με αλλοδαπούς συμμαθητές. Συγκεκριμένα θα διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο οι Ελληνοκύπριοι γονείς αποδέχονται ή όχι την συνεκπαίδευση των παιδιών τους με αλλοδαπούς μαθητές και κατά πόσο οι αντιλήψεις τους αυτές σχετίζονται με το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων αλλά και τον τόπο κατοικίας τους (πόλη, χωριό, κωμόπολη).

3.2 Υποθέσεις της έρευνας

Η γενική υπόθεση στην συγκεκριμένη έρευνα είναι ότι οι στάσεις των Ελληνοκύπριων γονέων σχετικά με την συνεκπαίδευση θα διαφοροποιούνται ανάλογα με το φύλο τους, το μορφωτικό τους επίπεδο αλλά και το τόπο διαμονής τους.

Πιο συγκεκριμένα θεωρείται πως οι γυναίκες θα πιστεύουν περισσότερο στο θετικό αντίκτυπο της συνεκπαίδευσης και θα έχουν πιο θετική στάση ως προς αυτή.

Οι γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο θα είναι πιο θετικοί και δεκτικοί ως προς την συνεκπαίδευση. Επίσης οι κάτοικοι των πόλεων λόγω των συχνών αλληλεπιδράσεων με αλλοδαπούς, θα αποδέχονται την συνεκπαίδευση συγκριτικά με τους γονείς που διαμένουν σε χωριά ή σε κωμοπόλεις.

4. Μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας, όπως έχει ήδη αναφερθεί, είναι να μελετήσει τις στάσεις και τις αντιλήψεις των Ελληνοκύπριων γονέων, των οποίων τα παιδιά τους φοιτούν σε δημόσια νηπιαγωγεία της ελεύθερης Κύπρου, σε ζητήματα συνεκπαίδευσης με αλλοδαπούς συμμαθητές. Για το σκοπό αυτό θεωρήθηκε ως το καταλληλότερο εργαλείο συλλογής δεδομένων το ερωτηματολόγιο, το οποίο θεωρείται ο γρηγορότερος τρόπος προκειμένου να συλλεχτούν πληροφορίες και δεδομένα τα οποία σχετίζονται με στάσεις και πεποιθήσεις (Βάμβουκας, 1998).

4.1 Δείγμα της έρευνας

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά τετρακόσιοι ογδόντα δύο (482) Ελληνοκύπριοι γονείς των οποίων τα παιδιά τους φοιτούσαν σε δημόσια νηπιαγωγεία της ελεύθερης Κύπρου και στο τμήμα τους φοιτούσαν αλλοδαποί μαθητές. Η επιλογή του δείγματος ήταν σκόπιμη προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι στόχοι, οι σκοποί της συγκεκριμένης έρευνας αλλά και στο να ελεγχθούν συγκεκριμένες θεωρητικές υποθέσεις. Στην έρευνα εξασφαλίστηκαν συμμετέχοντες από όλες τις επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου.

Το 78,8% των συμμετεχόντων της έρευνας είναι γυναίκες και το 21,2% άνδρες. Στην

πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 31 – 49 ετών με ποσοστό 71,6%. Όσο αφορά την ανεξάρτητη μεταβλητή της εκπαίδευσης, το 72,2% είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ και το 59,8% των συμμετεχόντων δήλωσε πως διαμένουν στην πόλη και ακολουθεί το 36,1% που διαμένουν σε χωρίο και το 4,1% σε Κωμόπολη.

Λόγω του μεγάλου δείγματος το οποίο εξασφαλίστηκε στη συγκεκριμένη έρευνα, τα αποτελέσματα θεωρήθηκαν πως μπορούν να γενικευθούν στον αντίστοιχο πληθυσμό το οποίο διέπεται από τα πιο πάνω χαρακτηριστικά.

4.2 Ερευνητικά εργαλεία

Το εργαλείο συλλογής δεδομένων σε μια έρευνα είναι υψίστης σημασίας προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι σκοποί της. Ο σκοπός της έρευνας προσδιορίζει αυτόματα και ποιο είναι ο καταλληλότερο μέσω συλλογής δεδομένων. Στην προκειμένη έρευνα η οποία είναι ποσοτική επιλέχθηκε ως ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο.

Δημιουργήθηκε από την αρχή το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο το οποίο στηρίχθηκε στα βασικά χαρακτηριστικά στα οποία πρέπει να το διέπουν προκειμένου να θεωρηθεί επιτυχημένο. Στηρίχθηκε στην σαφήνεια των ερωτήσεων, στη συνοχή, στις απλές και κατανοητές οδηγίες και στο γεγονός πως ήταν αρκετά σύντομο και αυτό δεν θα κούραζε τους συμμετέχοντες ή θα αποτελούσε λόγο να μην το συμπληρώσουν (Ρόντος, 2006).

Το ερωτηματολόγιο αποτελούσαν είκοσι-τρεις ερωτήσεις (23) κλειστού τύπου. Ανεξάρτητες και εξαρτημένες μεταβλητές δομούσαν το ερωτηματολόγιο. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές τοποθετήθηκαν στο αρχικό μέρος του ερωτηματολογίου και στο δεύτερο μέρος τοποθετήθηκαν ερωτήσεις όπου οι συμμετέχοντες καλούνταν να επιλέξουν απαντήσεις με βάση το βαθμό συμφωνία τους.

Πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου, στην πρώτη σελίδα υπήρχε ένα εισαγωγικό σημείωμα όπου αναφερόταν πως η συμμετοχή των ερωτούμενων είναι εθελοντική, εξηγείτο οι σκοποί, οι στόχοι αλλά και η σπουδαιότητα της έρευνας, επιβεβαιωνόταν στους συμμετέχοντες πως διασφαλίζεται η ανωνυμία τους και αναφέρονταν τα στοιχεία της ερευνήτριας για να επικοινωνήσουν μαζί της για τυχόν απορίες ή διευκρινήσεις.

Το ερωτηματολόγιο χωριζόταν σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορούσε τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων όπως το φύλο, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, το τόπο διαμονής, την επαρχία τους, την οικογενειακή τους κατάσταση κτλ. Συγκεκριμένα δέκα (10) ερωτήσεις δομούσαν το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου όπου οι συμμετέχοντες καλούνταν να απαντήσουν μεταξύ δύο με τεσσάρων επιλογών.

Στο δεύτερο μέρος στελέχωναν δεκατρείς (13) ερωτήσεις – δηλώσεις όπου οι συμμετέχοντες καλούνταν να επιλέξουν ανάλογα με το βαθμό συμφωνίας τους σε μια πεντάβαθμη κλίμακα διαφωνίας - συμφωνίας (Likert).

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου διήρκησε περίπου τρεις (3) εβδομάδες και αφού πήρε την

τελική του μορφή ξεκίνησε η διανομή του στα νηπιαγωγεία προκειμένου να δοθούν στους Ελληνοκύπριους γονείς για συμπλήρωση. Η χορήγηση των ερωτηματολογίων διήρκησε περίπου δύο (2) μήνες, από τις αρχές Οκτωβρίου μέχρι τέλη Νοεμβρίου 2020.

Πριν ξεκινήσει όμως η χορήγηση των ερωτηματολογίων στα σχολεία, εξασφαλίστηκε η σχετική άδεια διεξαγωγής έρευνας από το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου. Με την εξασφάλιση της σχετικής άδειας επιχειρήθηκε η άμεση επικοινωνία της ερευνήτριας με τις διευθύνσεις των νηπιαγωγείων προκειμένου να τους αναλυθούν οι σκοποί και οι στόχοι της συγκεκριμένης έρευνας, πως η ανωνυμία τόσο των συμμετεχόντων αλλά και των σχολείων εξασφαλίζεται και πόσο σημαντική είναι η συμμετοχή τους σε αυτή την έρευνα. Εφόσον οι διευθύνσεις των νηπιαγωγείων επιθυμούσαν στο να συμμετάσχουν σε αυτή την έρευνα, αποστέλλονταν τα ερωτηματολόγια ατομικούς ανοικτούς φακέλους (A5) προκειμένου να δοθούν σε κάθε γονέα και να επιστραφούν πίσω στο σχολείο σφραγισμένοι σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Έτσι διασφαλιζόταν η ανωνυμία των συμμετεχόντων.

4.3 Τρόπος ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων

Τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν μέσα από την χορήγηση των ερωτηματολογίων έτυχαν επεξεργασίας και ανάλυσης μέσα από το ειδικό στατιστικό πακέτο της Spss, το οποίο θεωρείτε ως το καταλληλότερο εργαλείο για την ανάλυση ποσοτικών δεδομένων.

5. Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Μέσα από την διερευνητική παραγοντική ανάλυση του ερωτηματολογίου εξήχθησαν δύο παράγοντες. Ο πρώτος παράγοντας σχετίζεται με την αποδοχή της συνεκπαίδευσης και ο δεύτερος παράγοντας με την απόρριψη της συνεκπαίδευσης.

Η αξιοπιστία της εσωτερικής συνέπειας των μετρήσεων του ερωτηματολογίου σχετίζεται με το βαθμό όπου οι ερωτήσεις που μετρούν το ίδιο χαρακτηριστικό σημειώνουν υψηλή συσχέτιση. Η συσχέτιση αυτή πρέπει να είναι υψηλή τόσο μεταξύ των ερωτήσεων όσο και με το χαρακτηριστικό αυτό. Ο δείκτης Cronbach's Alpha εκτιμά αυτή την αξιοπιστία και στην συγκεκριμένη έρευνα ήταν αρκετά ικανοποιητικός έως και αρκετά υψηλός για τους δύο παράγοντες.

Συγκεκριμένα για τον παράγοντα *αποδοχή της συνεκπαίδευσης* το Cronbach's Alpha ήταν .919 που θεωρείται αρκετά υψηλό και για τον παράγοντα *απόρριψη της συνεκπαίδευσης* ήταν .751, το οποίο θεωρείται ικανοποιητικό. Στον πίνακα 1 που ακολουθεί φαίνονται χαρακτηριστικά οι μετρήσεις του Cronbach's Alpha για τους δύο αυτούς παράγοντες.

Πίνακας1: Cronbach's Alpha για την αξιοπιστία των κλιμάκων μέτρησης των αντιλήψεων των Ελληνοκύπριων γονιών για το βαθμό αποδοχής ή όχι της συνεκπαίδευσης

Παράγοντας	N of Items	Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items
Π1: Αποδοχή συνεκπαίδευσης	9	,919	,920
Π2: Απόρριψη συνεκπαίδευσης	4	,751	,750

Στην συνέχεια μελετήθηκε ο βαθμός αποδοχής ή απόρριψης της συνεκπαίδευσης και από τον πίνακα 2 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι Ελληνοκύπριοι γονείς να αποδέχονται ως ένα βαθμό την συνεκπαίδευση με M.O 3,67 και να κρατούν μια ουδέτερη στάση ως προς τον παράγοντα απόρριψη, χωρίς στην ουσία να παίρνουν θέση αν συμφωνούν ή αν διαφωνούν.

Πίνακας2: Δείκτες κεντρικής τάσης και διασποράς των αντιλήψεων των Ελληνοκύπριων γονέων σε ζητήματα αποδοχής ή απόρριψης της συνεκπαίδευσης.

Παράγοντας	N	M.O.	Διάμεσος	T.A.	Ελάχιστο	Μέγιστο
Π1: Αποδοχή των γονέων	482	3,67	3,83	0,96	1,00	5,00
Π2: Απόρριψη των γονέων	482	2,99	3,00	0,97	1,00	5,00

Στην συνέχεια πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι προκειμένου να εξεταστεί αν το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων επηρεάζουν τις αντιλήψεις τους σχετικά με ζητήματα της αποδοχής της συνεκπαίδευσης ή της απόρριψης της.

Μέσα από τους σχετικούς έλεγχοι οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν διαπιστώθηκε πως ούτε το μορφωτικό επίπεδο αλλά ούτε και το φύλο επηρεάζουν το βαθμό αποδοχής ή απόρριψης της συνεκπαίδευσης.

Εντούτοις διαφάνηκε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό αποδοχής των γονέων της συνεκπαίδευσης με την ανεξάρτητη μεταβλητή, τόπος κατοικίας (πίνακας 3).

Συγκεκριμένα διαφάνηκε πως οι γονείς οι οποίοι διαμένουν στην Κωμόπολη σημειώνουν την χαμηλότερη μέση κατάταξη (158,60) σε σχέση με τους διαμένοντες στην πόλη ή στο χωριό (πίνακας 4).

Οι διαμένοντες στο χωριό παρουσιάζονται να αποδέχονται – έστω και με ελάχιστη διαφορά από τους διαμένοντες στην πόλη- περισσότερο την συνεκπαίδευση.

Πίνακας 3: Έλεγχος KruskalWallis των παραγόντων του ερωτηματολογίου των Ελληνοκύπριων γονιών, ανάμεσα στις κατηγορίες της ανεξάρτητης μεταβλητής τόπου κατοικίας

Παράγοντας	Kruskal-Wallis H	df	p
Αποδοχή της συνεκπαίδευσης	7,559	2	0,023
Απόρριψη της συνεκπαίδευσης	4,495	2	0,106

Πίνακας 41: Κατατάξεις του ελέγχου Kruskal-Wallis των παραγόντων του ερωτηματολογίου των Ελληνοκύπριων γονιών, ανάμεσα στην ανεξάρτητη μεταβλητή τόπου κατοικίας

	Τόπος διαμονής	N	MeanRank
Αποδοχή της συνεκπαίδευσης	Πόλη	288	243,10
	Χωριό	174	248,38
	Κωμόπολη	20	158,60
	Σύνολο	482	

6. Συμπεράσματα

Προκειμένου να εφαρμοστεί η διαπολιτισμική εκπαίδευση στα σχολεία και να δημιουργηθεί ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον με ίσες ευκαιρίες μάθησης προς όλους τους μαθητές μέσα στο οποίο θα προάγονται σημαντικές αξίες όπως ο σεβασμός, η κατανόηση, η αποδοχή και η ενσυναίσθηση χρειάζεται να συνδράμουμε όλοι.

Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί οι οποίοι μπορούν να γαλουχήσουν στα παιδιά τις αξίες και τις αρχές της διαπολιτισμικότητας (Μάρκου, 2016). Οι απόψεις των γονέων θεωρούνται κομβικής σημασίας μιας και είναι αυτές που θα προωθηθούν στα παιδιά τους. Οι γονείς αποτελούν πρότυπο για τα παιδιά τους και παράδειγμα προς μίμηση. Αν οι γονείς ασπάζονται και συμμερίζονται τις αρχές και τις αξίες της συνεκπαίδευσης και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα μεγαλώσουν τα παιδιά τους γαλουχώντας τους αυτές τις σημαντικές ιδέες και θα γίνει η συμβίωση τόσο εντός όσο και εκτός της σχολικής μονάδας πιο ομαλή προς όλους.

Βασικός στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις των Ελληνοκύπριων γονέων σε ζητήματα συνεκπαίδευσης. Να διερευνηθεί στην ουσία, ο βαθμός στον οποίο αποδέχονται ή απορρίπτουν την συνεκπαίδευση των παιδιών τους με τους αλλοδαπούς συμμαθητές τους.

Διερευνήθηκαν κατά πόσο οι στάσεις και οι αντιλήψεις των γονέων διαφοροποιούνται σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο σπουδών και τον τόπο διαμονής.

Οι Ελληνοκύπριοι γονείς παρουσιάζουν μια ουδέτερη στάση προς την απόρριψη της συνεκπαίδευσης και σημειώνουν μια ελαφριά κλίση προς την αποδοχή της συνεκπαίδευσης.

Από την όλη διαδικασία της στατιστικής ανάλυσης προκύψαν δύο παράγοντες, ο παράγοντας «αποδοχή» και ο παράγοντας «απόρριψη». Αυτοί οι δύο παράγοντες μελετήθηκαν συγκριτικά με τις ανεξάρτητες μεταβλητές «φύλο», «μορφωτικό επίπεδο» και τις «ηλικιακές ομάδες» όπου δεν σημειώθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Άρα οι πιο πάνω ανεξάρτητες μεταβλητές δεν επηρεάζουν ούτε προς την αποδοχή αλλά ούτε προς την απόρριψη.

Τα αποτελέσματα σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων έρχονται σε αντίθεση με αποτελέσματα παρόμοιων ερευνών όπου οι ερευνητές είχαν διαπιστώσει πως οι γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο παρουσιάζονται να έχουν θετικότερες αντιλήψεις ως προς την συνεκπαίδευση συγκριτικά με τους γονείς που διαθέτουν στοιχειώδη εκπαίδευση (Tafa & Manolitsis, 2003).

Εξετάστηκε επίσης αν η ανεξάρτητη μεταβλητή "τόπος κατοικίας" συνδέεται με κάποιο από τους δύο παράγοντες που προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση. Ο τόπος κατοικίας βρέθηκε να σχετίζεται μόνο με τον παράγοντα «αποδοχή». Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε πως οι γονείς οι οποίοι διαμένουν σε πόλη ή σε χωριό σημείωσαν υψηλότερη μέση κατάταξη σχετικά με τον παράγοντα "αποδοχή" συγκριτικά με τους γονείς οι οποίοι διαμένουν σε κωμόπολη. Έρευνα που διεξήχθη στο εξωτερικό αποδεικνύει επίσης την συσχέτιση του τόπου διαμονής με το βαθμό αποδοχής της συνεκπαίδευσης (Payes, 2013).

Οι στάσεις των γονέων όπως έχει ήδη αναφερθεί σίγουρα επηρεάζουν τόσο τα παιδιά τους αλλά και την εκπαιδευτική διαδικασία. Σε μια μελλοντική έρευνα καλό θα ήταν να μελετηθούν ποιοι είναι οι πραγματικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις και τις αντιλήψεις των γονέων, όπως η θρησκεία, η χώρα καταγωγής ή η καλή χρήση της ελληνικής γλώσσας. Προκειμένου να διαπιστωθούν οι πραγματικοί λόγοι που ωθούν τους γονείς να αποδέχονται ή να απορρίπτουν την συνεκπαίδευση να γινόταν συνδυασμός των τεχνικών συλλογής των δεδομένων. Μέσα από την τεχνική του ερωτηματολογίου αλλά και μέσα από τις προσωπικές συνεντεύξεις θα προσεγγιστεί το θέμα σφαιρικά και θα μελετηθούν εις βάθος οι αντιλήψεις των γονέων.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσση

- Ανδρούσου Α., (2000), Διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαιδευτική πρακτική, στο Βαφέα Α. (επιμ), Το πολύχρωμο σχολείο. Μια εμπειρία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από την τέχνη, Κέντρο παιδαγωγικής και καλλιτεχνικής επιμόρφωσης "Σχεδία", Αθήνα, σελ. 11
- Ανδρούσου Α., Ασκούνη Ν., Λιοναράκη Σ., Μάγος Κ., (2001) Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες, τόμος β: Εθνοπολιτισμικές Διαφορές και Εκπαίδευση, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 2001.
- Βάμβουκας, Μ.(1998). Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και Μεθοδολογία. Αθήνα: Γρηγόρης.

- Γεωργογιάννης, Π. (2008). Διαπολιτισμική εκπαίδευση. Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση. Πάτρα. Αυτοέκδοση
- Γκότοβος Α., (1997), Γλωσσική συνέχεια και εκπαιδευτική περιχαράκωση: το παράδειγμα της ελληνικής διασποράς στη Γερμανία, Στο: Η γλωσσική εκπαίδευση των Ελλήνων μεταναστών στην Ευρώπη, Ελληνική Δημοκρατία (ΥΠΕΠΘ), Αθήνα, σελ. 23-27
- Δαμανάκης. Μ (2007), Ταυτότητες και εκπαίδευση στη διασπορά ,Αθήνα: Gutenberg
- Ευαγγέλου, Ο. (2007), Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα, Αθήνα, Τυπωθητώ
- Ευαγγέλου, Ο. και Παλαιολόγου, Ν. (2007). Σχολικές επιδόσεις αλλόφωνων μαθητών. Εκπαιδευτική πολιτική-Ερευνητικά δεδομένα, Αθήνα: Ατραπός.
- Ευρωπαϊκή Ένωση – Επιτροπή των Περιφερειών, (1997). Γνωμοδότηση για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Cdr 194/96, 12-13 Μαρτίου, Βρυξέλλες.
- Μάρκου Γ., (1989), Διαπολιτισμική εκπαίδευση. Στο: Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια-Λεξικό, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, Τόμ. 3ος, σελ. 1405-1408
- Μάρκου, Γ. (2016). Διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη
- Ρόντος Κ., Παπάνης, Ε., (2006), Στατιστική Έρευνα, Εκδόσεις Σιδέρη
- Συμβούλιο της Ευρώπης 2003:18
- Φραγκουδάκη, Α. (2001). Η κοινωνική ανισότητα στην εκπαίδευση. Στο: Θ. Δραγώνα, Ε. Σκούρτου& Α. Φραγκουδάκη, Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες.

Ξενόγλωσση

- Auernheimer, Einführung in dieinterkultureErziehung (Darmstadt: 1996), αναφερόμενο στο Ζωγράφου, Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και την Ελλάδα, 48.
- Banks. (1999). An Introduction to Multicultural Education (2nd ed.). Boston: Allynand Bacon.
- Hirschfeld, L. A. (2008). Children's developing conceptions of ra ce. In S. M. Quintana & C. McKown (Eds.), Handbook of race, racism, and the developing child (pp. 37–54). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons
- Patterson, M. M., & Bigler, R. S. (2006). Preschool children's attention to environmental messages about groups: Social c ategorization and the origins of intergroup bias. ChildDevelopment, 77, 847–860.
- Tafa, E. & Manolitsis, G. (2003). Attitudes of Greek parents of typically developing kindergarten children towards inclusive education, European Journal of Special Needs Education, 18:2, 155-171, DOI: 10.1080/0885625032000078952
- Trimikliniotis, N. and C. Demetriou (2009). 'The Cypriot Roma and the Failure of Education: Anti-Discrimination and Multiculturalism as a Post-Accession Challenge', in N.

Coureas and A. Varnava (eds) *The Minorities of Cyprus: Development Patterns and the Identity of the Internal-Exclusion*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing

Trimikliniotis, N., & Demetriou, C. (2007). *RAXEN national data collection report*. Nicosia: Cyprus.

Zembylas, M. & Lesta, S. (2010). *Research report: Greek-Cypriot students' views of immigrants*. CARDET: Nicosia, Cyprus

Zhang, Y. (2014). *Educational Expectations, School Experiences, and Academic Achievements: A Longitudinal Examination*. *China An International Journal* 12(1):43-65 DOI:10.1353/chn.2014.0008